

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗІОНА**

БРОННІКОВА Валентина Борисівна

УДК 378:[370011.3-051:377]:[37-042.65]-057.87

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ).

Науковий керівник –

доктор педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент НАПН України
Щербак Ольга Іванівна,
Київський професійно-педагогічний
коледж імені Антона Макаренка,
директор (м. Київ).

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, доцент
Сушенцева Лілія Леонідівна,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри психології (м. Дніпро);

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Шагаєва Ольга Анатоліївна,
апарат Президії Національної академії
педагогічних наук України,
старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу (м. Київ).

Захист відбудеться 27 грудня о 16.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.451.01 в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, 5-й поверх, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись на сайті: www.ipood.com.ua та у бібліотеці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9.

Автореферат розіслано 24 листопада 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. І. Сотська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах інноваційних змін економічної та соціальної сфер України актуалізується проблема трансформаційних зрушень освітньої парадигми, що має ґрунтуватися на засадах поваги до людини, розвитку її індивідуальних здібностей, збагачення особистісного і професійного потенціалу. Особистість, яка саморозвивається з урахуванням власної освітньої траєкторії та становить цінність людського потенціалу держави, має стати суб'єктом сучасної професійної (професійно-технічної) освіти. Її пріоритетом є підготовка ініціативних, конкурентоспроможних та соціально адаптованих майбутніх кваліфікованих робітників, здатних до професійного саморозвитку, спроможних удосконалювати власну діяльність відповідно до потреб держави і громади, опановувати інновації, самостійно здобувати знання і використовувати їх у професійній діяльності. Ця проблема зумовлює необхідність раціональної організації самостійної роботи в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) на основі використання спектру методів, технологій, навчально-методичних ресурсів.

Зрослі вимоги до якісної підготовки кваліфікованих робітників відповідно до потреб ринку праці з урахуванням особистісних і професійних якостей майбутнього фахівця визначають пріоритети діяльності педагога професійної школи в умовах трансформаційних зрушень у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. Відповідно постає необхідність у підготовці педагогів професійної школи, які спрямовані на створення сучасного освітнього середовища, розвиток потенційних можливостей кожного учня ЗП(ПТ)О шляхом активізації самостійної пізнавальної, дослідницької, практичної діяльності.

Положення щодо підготовки майбутніх педагогів професійної школи знайшли відображення у законодавчих та нормативно-правових документах України, зокрема: законах України «Про професійно-технічну освіту» (1998 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.), Державному стандарті професійно-технічної освіти (2002 р.), Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір (2004 р.), Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні (2004 р.), Концепції Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011 – 2015 роки (2010 р.), галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013 р.).

Питанням підготовки педагога професійної школи присвячені праці О. Абдуліної, С. Артюха, С. Батишева, І. Васильєва, Р. Гуревича, Ю. Жидецького, З. Каргіної, О. Коваленко, О. Кривошеєвої, Н. Кузьміної, С. Максименка, В. Манька, Н. Ничкало, В. Олійника, О. Отич, М. Прохорової, В. Радкевич, Н. Самойленко, О. Шагаєвої, Л. Шевчук, О. Щербак та ін.

Проблему формування готовності до педагогічної діяльності розглядали Б. Ананьєв, Г. Балл, О. Волошенко, П. Горностай, А. Деркач, К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, В. Жернов, І. Зязюн, Л. Кандибович, О. Карабін, Л. Кондрашова,

А. Ліненко, В. Масленнікова, О. Пехота, В. Свистун, В. Сластьонін, Л. Сушенцева, Б. Теплов, Д. Узнадзе, О. Хрущ, В. Ягупов та ін.

Сутність поняття самостійної роботи, різні види та класифікації, принципи, методи, форми, засоби її організації і контролю у своїх працях висвітлювали А. Алексюк, Є. Белкін, В. Буряк, Л. Вяткін, М. Гарунов, Г. Гнітецька, Я. Гулецька, В. Євдокимов, Б. Єсіпов, Л. Жарова, Л. Журавська, Є. Заїка, С. Заскалета, Т. Картель, В. Козаков, З. Кучер, В. Луценко, Л. Марчук, П. Підкасистий, М. Солдатенко, Г. Стадник, С. Трубачова, І. Унт, І. Шайдур, Н. Шишкіна та ін.

Теоретичний аналіз наукових праць, вивчення практичного досвіду професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи дали змогу виявити низку суперечностей між:

- потребами українського суспільства у кваліфікованих педагогах професійної школи з високим рівнем готовності до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О і недостатнім вивченням цього питання в теорії і практиці;

- зрослими вимогами до рівня самостійності учнів ЗП(ПТ)О у навчанні і реальним станом його сформованості;

- сучасними вимогами до навчально-методичного забезпечення процесу формування майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О і недостатньо якісним рівнем його розроблення у закладах вищої педагогічної освіти.

Актуальність дослідженої проблеми та необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження – **«Формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (до жовтня 2018 року – Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України) за темою: «Теорія і практика особистісного і професійного розвитку дорослого населення» (РК № 0114U003163).

Тему дисертації затверджено вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол № 2 від 27 лютого 2014 року) та узгоджено рішенням Бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 29 квітня 2014 року).

Об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх педагогів професійної школи.

Предмет дослідження: зміст, форми і методи формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Мета дослідження полягає у розробленні та експериментальній перевірці моделі формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети визначено основні **завдання дослідження:**

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

2. Обґрунтувати структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

3. Розробити та експериментально перевірити модель формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

4. Визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

5. Розробити методичні рекомендації «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів» для забезпечення формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Концептуальна ідея дослідження ґрунтується на положенні про те, що перебудова системи освіти в Україні на принципово нових соціально-економічних засадах зумовлює посилення уваги до професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи, забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Розвиток самостійності, уміння приймати рішення формується в учнів ЗП(ПТ)О у процесі правильно організованої протягом навчання самостійної роботи. Саме тому професійна підготовка майбутніх педагогів професійної школи повинна забезпечити формування готовності до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, що вимагає пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу, впровадження нових методів та організаційних форм для формування означеної готовності та зумовлює необхідність розроблення та експериментальної перевірки моделі, визначення та теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Методологічною основою дослідження є провідні положення теорії наукового пізнання, фундаментальні концепції в галузі методології і теорії професійної (професійно-технічної) освіти; принципи системності, послідовності, спільної діяльності, самостійності, професійної спрямованості, актуалізації результатів навчання; провідні положення компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного, інтегративного та андрагогічного підходів.

Теоретичну основу дослідження становлять положення філософії освіти (В. Андрущенко, О. Базалук, І. Зязюн, В. Кремень); теоретичні основи професійної освіти (С. Гончаренко, О. Дубасенюк, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, В. Радкевич, В. Рибалка, С. Сисоєва, Л. Сушенцева, О. Щербак, В. Ягупов та ін.); концептуальні засади професійної підготовки педагогів професійної школи (С. Артюх, С. Батишев, І. Васильєв, Р. Гуревич, О. Коваленко, Н. Кузьміна, М. Лещенко, В. Олійник, О. Отич, М. Прохорова, Н. Самойленко, О. Шагаєва та ін.); теоретичні і методичні аспекти формування готовності майбутнього педагога до педагогічної діяльності (О. Абдулліна, Б. Ананьєв, Г. Балл, О. Волошенко, П. Горностай, К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, О. Карабін, Л. Кондрашова, А. Ліненко, В. Масленнікова, В. Свистун, В. Сластьонін, О. Хрущ та ін.).

Для вирішення поставлених завдань і досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**: *теоретичні*: аналіз філософської, психолого-педагогічної, навчально-методичної й довідкової літератури, законодавчих і нормативно-правових документів, їх систематизація – для зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему та обґрунтування понятійно-категоріального апарату наукового пошуку; педагогічне моделювання – для розроблення моделі формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О); *емпіричні*: спостереження, анкетування, бесіди, опитування, тестування, метод індивідуальних завдань – з метою вивчення стану сформованості готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний) – для експериментальної перевірки ефективності моделі формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О); *математичної статистики* (з використанням χ^2 критерію Пірсона) – для здійснення кількісного та якісного аналізу одержаних даних з метою статистичної обробки та перевірки достовірності результатів експерименту.

Організація дослідження. Науковий пошук здійснювався впродовж 2013 – 2018 рр. і охоплював три етапи.

На *першому* етапі (2013 – 2014 рр.) здійснено теоретичний аналіз проблеми формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів; визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження; вивчено джерельну базу; проаналізовано сутність і зміст базових понять дослідження; розроблено програму дослідно-експериментальної роботи.

На *другому* етапі (2014 – 2015 рр.) визначено й обґрунтовано критерії, показники та рівні готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; розроблено модель, обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; проведено констатувальний експеримент для виявлення стану сформованості зазначеної готовності.

На *третьому* етапі (2015 – 2018 рр.) проведено формувальний експеримент, мета якого полягала в перевірці ефективності моделі формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; узагальнено й оформлено результати наукового пошуку; сформульовано висновки; впроваджено результати дослідження у практику закладів вищої педагогічної освіти; підготовлено рукопис дисертації.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась на базі Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка, Дніпропетровського індустріально-педагогічного технікуму, Ржищівського індустріально-педагогічного технікуму, Харківського індустріально-педагогічного технікуму, Національного університету біоресурсів і природокористування України. До участі в експерименті було залучено 338 студентів та 35 молодих майстрів виробничого навчання. Загальна кількість учасників дослідно-експериментальної роботи склала 373 особи.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що: *вперше* здійснено цілісне дослідження проблеми готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; визначено структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивний компоненти); розроблено та експериментально перевірено модель формування означеної готовності, що охоплює методологічно-цільовий, процесуально-змістовий та результативно-оцінний структурні блоки; визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (розвиток мотивації майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; удосконалення змісту професійної підготовки; розроблення та впровадження методичних рекомендацій «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів»; актуалізація теоретичних знань та практичних умінь під час педагогічної практики); *уточнено* зміст базових понять дослідження: «готовність», «формування готовності», «самостійна робота», «організація самостійної роботи», «формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О»; *набули подальшого розвитку* положення щодо проектування змісту, форм і методів формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти методичних рекомендацій «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів» для викладачів професійно-педагогічних коледжів та індустріально-педагогічних технікумів України, педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, для студентів, що навчаються за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»; спецкурсу «Організація самостійної роботи» для підготовки та підвищення кваліфікації педагогів професійної школи.

Основні положення, теоретичні висновки та результати дослідження можуть бути використані керівниками, методистами, викладачами інститутів післядипломної освіти, професійно-педагогічних коледжів та індустріально-педагогічних технікумів України, науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, які займаються підготовкою педагогів професійної школи, а також студентами, які навчаються за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за освітнім ступенем «бакалавр», «магістр», освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка (довідка №01/145 від 16.06.2017 р.), Дніпропетровського індустріально-педагогічного технікуму (довідка №861/1/01-05 від 30.08.2017 р.), Ржищівського індустріально-педагогічного технікуму (довідка №1 від 31.08.2017 р.), Харківського індустріально-педагогічного технікуму (довідка №516 від 21.11.2017 р.), Національного університету біоресурсів і природокористування України (акт від 30.11.2017 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних масових заходах різного рівня, зокрема, *міжнародних науково-практичних конференціях*: «Освіта дорослих у контексті сталого розвитку» (Київ, 2014), «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (Хмельницький, 2015), «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2016), «Освіта дорослих у контексті цивілізаційних змін: досвід, проблеми, перспективи» (Мелітополь, 2016), «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації» (Київ, 2017), «Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності і майбутнього» (Київ, 2017), «Інновації та сучасні технології в системі освіти: внесок Польщі та України» (Сандомир, Польща, 2017); *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: «Інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів» (Київ, 2014), «Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України» (Київ, 2016), «Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті сучасного ринку праці» (Кривий Ріг, 2017); *педагогічних та психолого-педагогічних читаннях*: Педагогічні читання, присвячені пам'яті академіка Семена Устимовича Гончаренка «Особистісний і професійний розвиток дорослих: проблеми і перспективи» (Київ, 2014; 2017), Психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті академіка Івана Андрійовича Зязюна (Київ, 2014), Педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2015; 2016; 2017); *круглих столів*: «Інноваційні педагогічні технології у підготовці майбутніх вчителів» (Суми, 2014, 2015), «Педагогіка – це моє життя...» (до 80-річчя від Дня народження академіка Івана Андрійовича Зязюна) (Київ, 2018); *методологічних семінарах*: «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» (Київ-Хмельницький, 2016); звітних науково-практичних конференціях Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, 2015, 2017, 2018). Результати дослідження обговорювалися на засіданнях відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (2013 – 2017 рр.).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 14 публікаціях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у виданні України, яке включено до міжнародних наукометричних баз; 1 методичні рекомендації; 1 програма спецкурсу; 6 публікацій у збірниках наукових праць та матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (усього 342 найменування, з них 13 – іноземною мовою), 18 додатків на 93 сторінках. Загальний обсяг дисертації складає 313 сторінок, основний зміст викладено на 173 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження; визначено його об'єкт, предмет, мету, завдання; викладено концептуальну ідею дослідження, його методологічну й теоретичну основи, методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення; подано відомості про апробацію і впровадження результатів дослідження, публікації, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Теоретичні засади формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів»** – проаналізовано стан дослідженості проблеми формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О у педагогічній теорії та практиці, визначено базові поняття дослідження, схарактеризовано структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Аналіз наукових джерел дав змогу з'ясувати, що вітчизняними та зарубіжними вченими було досліджено питання формування готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності та окремі аспекти специфіки організації самостійної роботи, однак цілісного дослідження цієї проблеми здійснено не було.

Основу понятійно-категоріального апарату дослідження складають поняття «готовність», «формування готовності», «самостійна робота», «організація самостійної роботи учнів», аналіз яких зумовив теоретичне обґрунтування сутності поняття формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О як складного процесу професійної підготовки, під час якого відбувається оволодіння знаннями, навичками та вміннями проектувати, планувати та ефективно організовувати самостійну роботу учнів, що характеризується вмотивованим, ціннісним ставленням до педагогічної діяльності, а також здатністю до критично-аналітичної рефлексії.

Визначено, що готовність майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів – це структуроване явище, компонентами якого є: *мотиваційний* (усвідомлене ставлення майбутнього педагога професійної школи до ролі самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О у розв'язанні актуальних проблем педагогічної освіти; сформованість мотивів професійного самовдосконалення); *когнітивний* (сукупність спеціальних знань майбутнього педагога професійної школи про суть і специфіку самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, її види, форми та організацію; стиль мислення педагога); *праксеологічний* (комплекс умінь та навичок, необхідних майбутньому педагогу професійної школи для забезпечення найбільш ефективної організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О); *рефлексивний* (пізнання й аналіз майбутнім педагогом професійної школи власної діяльності).

У другому розділі – **«Обґрунтування моделі та педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів»** – визначено та обґрунтовано критерії, показники та рівні готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; розроблено модель та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Відповідно до основних компонентів структури готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (*мотиваційного, когнітивного, праксеологічного, рефлексивного*) визначено критерії, показники та рівні її діагностики (рис. 1).

Рис. 1. Компонентно-критеріальна структура готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О

Критеріям готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О відповідають наступні показники: *мотиваційно-орієнтаційний*: наявність інтересу до педагогічної діяльності, потреби в уміннях та навичках організації самостійної роботи; характер мотивації до професійного саморозвитку; *інформаційно-змістовий*: загальнотеоретичні знання про суть і специфіку самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, її види та ознаки; знання форм, засобів і методів організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; *операційно-діяльнісний*: уміння і навички організації самостійної роботи у структурі власної професійної діяльності; сформованість комунікативних та організаторських здібностей; *оцінно-рефлексивний*: здатність до прогнозування й адекватної оцінки своєї підготовленості до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О та її результату, сформованість рефлексивної позиції; реалізація потреб майбутнього педагога професійної школи у саморозвитку під час організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О). На основі визначених критеріїв і показників виокремлено рівні готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О: *високий, середній, низький*.

Розроблено модель формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, яка складається з трьох взаємопов'язаних блоків: методологічно-цільового, процесуально-змістового, результативно-оцінного (рис. 2).

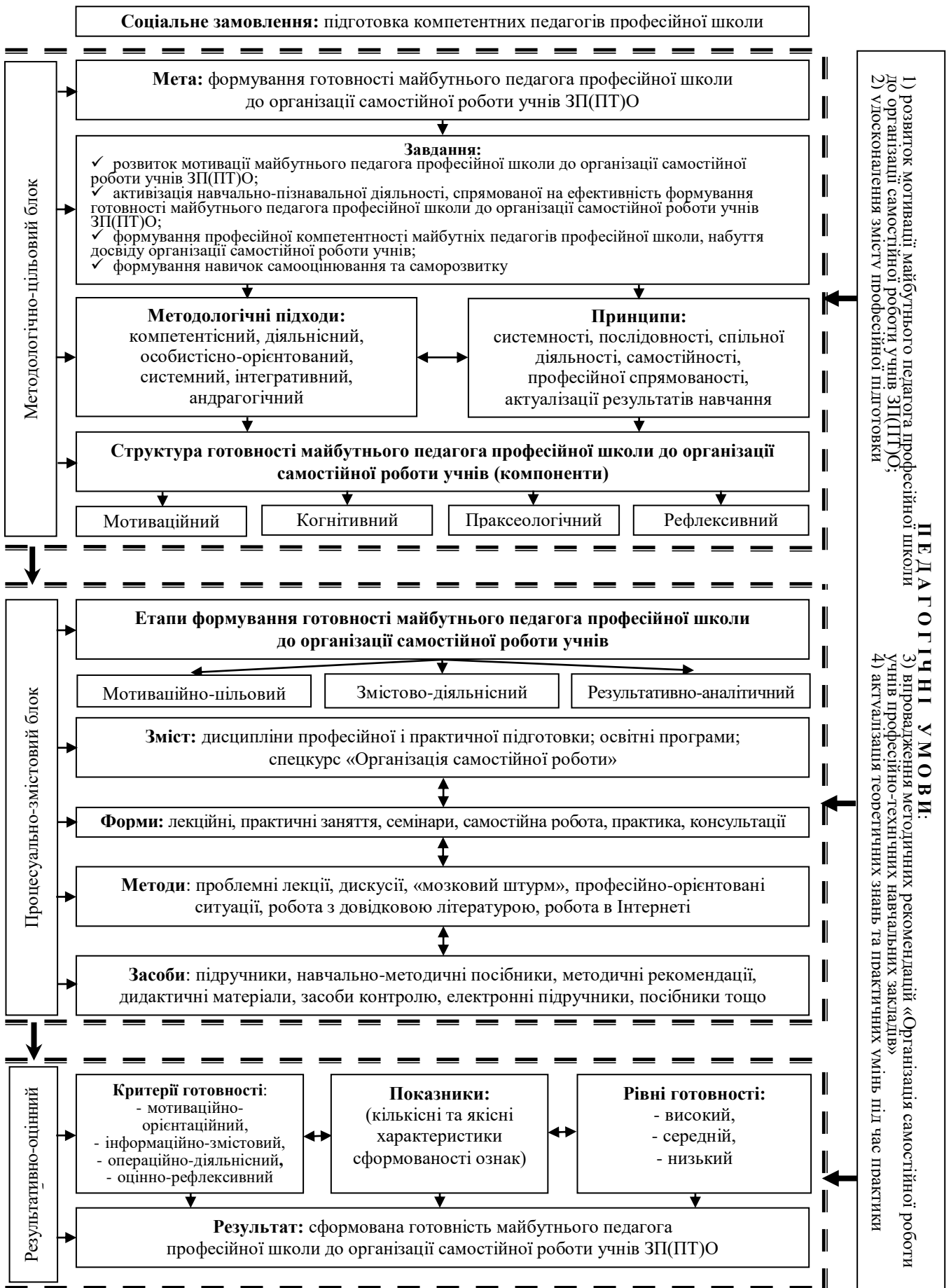

Рис. 2. Модель формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів

Методологічно-цільовий блок містить мету, завдання формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів, відображає організацію означеного процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного, інтегративного, андрагогічного підходів з дотриманням принципів (системності, послідовності, спільної діяльності, самостійності, професійної спрямованості, актуалізації результатів навчання), структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивний компоненти).

Процесуально-змістовий блок моделі візуалізує наступність формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О упродовж трьох етапів (мотиваційно-цільового, змістово-діяльнісного, результативно-аналітичного); включає зміст (дисципліни професійної і практичної підготовки, спецкурс «Організація самостійної роботи»; форми (лекційні, практичні заняття, семінари, самостійна робота, педагогічна практика, консультації); методи (проблемні лекції, дискусії, «мозковий штурм», професійно-орієнтовані ситуації, робота з довідковою літературою, робота в Інтернеті); засоби навчання (підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, дидактичні матеріали, засоби контролю, електронні підручники та посібники).

Результативно-оцінний блок моделі забезпечує цілісність педагогічної діагностики готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О відповідно до визначених критеріїв, показників та рівнів.

Виокремлено педагогічні умови, урахування яких сприяє ефективності формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О: розвиток у майбутніх педагогів професійної школи мотивації до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи шляхом наповнення освітніх програм дисциплін темами щодо сутності самостійної роботи, її видів, форм та впровадження спецкурсу «Організація самостійної роботи»; розроблення та впровадження методичних рекомендацій «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів»; актуалізація теоретичних знань та практичних умінь з організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О під час педагогічної практики.

Взаємозалежність та взаємодоповнюваність складових моделі (методологічно-цільового, процесуально-змістового і результативно-оцінного блоків) забезпечують системність формування готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О з урахуванням специфіки майбутньої діяльності педагога професійної школи.

У третьому розділі – **«Дослідно-експериментальна робота з формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів»** – обґрунтовано мету, завдання і етапи дослідно-експериментальної роботи; здійснено діагностику стану готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; подано аналіз та узагальнення результатів дослідно-експериментальної роботи з перевірки

ефективності моделі формування означеної готовності; представлено кількісні та якісні результати експериментальної роботи, підтверджені за допомогою методів математичної статистики.

Дослідно-експериментальна робота проводилась на базі Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка, Дніпропетровського індустріально-педагогічного технікуму, Ржищівського індустріально-педагогічного технікуму, Харківського індустріально-педагогічного технікуму, Національного університету біоресурсів і природокористування України. До участі в експерименті було залучено 338 студентів зазначених закладів вищої педагогічної освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 5.01010401, напряму підготовки 6.010104 «Професійна освіта (за профілем підготовки)» галузі знань 0101 «Педагогічна освіта» (нині – спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка») освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» та «бакалавр» (нині – освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» та освітнього ступеня «бакалавр»), 35 молодих майстрів виробничого навчання.

Констатувальний етап експериментального дослідження був проведений з метою виявлення стану готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О. Основними завданнями на даному етапі було: аналіз навчально-методичного забезпечення підготовки педагогів професійної школи щодо наповнення змісту темами, що висвітлюють питання організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; виявлення труднощів, які виникають у молодих педагогів професійної школи під час організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; діагностика рівнів готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; узагальнений аналіз результатів цього етапу дослідження.

Аналіз змісту програм навчальних дисциплін підготовки молодшого спеціаліста та бакалавра галузі знань 0101 «Педагогічна освіта» (нині – 01 «Освіта/Педагогіка») дав можливість стверджувати, що: дисципліни спрямовано на ознайомлення майбутніх педагогів професійної школи з основними формами організації та методами проведення освітньої і виховної роботи у ЗП(ПТ)О, але питанням, які стосуються самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О та її організації, приділяється незначна увага під час вивчення майбутніми педагогами професійної школи дисциплін професійного циклу; зміст програм навчальних дисциплін підготовки відповідних фахівців не передбачає цілеспрямованого формування у майбутніх педагогів професійної школи готовності до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О. Такий стан потребує удосконалення змісту професійної підготовки майбутнього педагога професійної школи.

З метою виявлення труднощів, які виникають у молодих педагогів професійної школи щодо організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, було розроблено опитувальник для молодих майстрів виробничого навчання «Що я знаю про організацію самостійної роботи учнів ПТНЗ?». Аналіз відповідей дав змогу констатувати, що молоді педагоги професійної школи мають недостатній рівень означеної готовності та потребують навчально-методичної підтримки.

Загальну кількість досліджуваних майбутніх педагогів професійної школи на констатувальному етапі було розподілено на дві групи: експериментальну (ЕГ) – 166 осіб, контрольну (КГ) – 172 особи методом статистичного типового відбору, що дало можливість виявити відмінність результатів дослідження на констатувальному та формульовальному етапах експериментального дослідження окремо в кожній групі.

Для оцінювання рівнів сформованості структурних компонентів готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О було підбрано психологічні та педагогічні методики: за мотиваційно-орієнтаційним критерієм – авторські анкети на виявлення інтересу до майбутньої педагогічної діяльності та опитувальник щодо з'ясування потреби в уміннях та навичках організації самостійної роботи; тест «Мотивація успіху і боязнь невдачі», опитувальник А. Реана); за інформаційно-змістовим критерієм – авторський тест щодо виявлення системи знань, умінь та навичок про суть і специфіку самостійної роботи учнів ПТНЗ (нині – ЗП(ПТ)О), її форми, види, особливості організації; індивідуальні завдання для перевірки рівня знань про форми, засоби і методи організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; за операційно-діяльнісним критерієм – авторська анкета «Чи готовий я до організації самостійної роботи учнів?»; методика «Оцінка комунікативних і організаторських схильностей – КОС» (В. Синявського і Б. Федоришина); за оцінно-рефлексивним критерієм – методика Л. Бережної «Рефлексія на саморозвиток».

За результатами констатувального етапу експерименту було з'ясовано, що жоден з компонентів готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О не сформований на високому рівні. Узагальнення результатів показало, що 45,6 % студентів ЕГ (45,2 % студентів КГ) мають низький рівень сформованості готовності; 43,2 % студентів ЕГ (44,2 % студентів КГ) – середній; 11,2 % студентів ЕГ (10,6 % студентів КГ) – високий рівень сформованості готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. Це засвідчило необхідність підвищення рівня готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів через удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів.

З урахуванням результатів констатувального етапу експерименту було проведено формульовальний експеримент, основними завданнями якого були: підвищення мотивації студентів до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; формування готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів шляхом опанування відповідними знаннями, вміннями та навичками; формування професійної компетентності, набуття досвіду організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Піл час формульовального експерименту контрольна група (КГ) навчалася за традиційною програмою у звичних умовах, експериментальна (ЕГ) – за спеціальною програмою з дотриманням забезпечення педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О. Формульовальна дослідно-експериментальна робота здійснювалася у ході трьох послідовних етапів: мотиваційно-цільового, змістово-діяльнісного, результативно-аналітичного.

Мотиваційно-цільовий етап був спрямований на формування у майбутніх педагогів професійної школи мотивації до педагогічної діяльності та усвідомлення важливості набуття навичок організації самостійної роботи. Він передбачав створення такого освітнього середовища у закладі вищої педагогічної освіти, яке може зацікавити студентів у оволодінні знаннями щодо організації власної самостійної роботи та самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О і в результаті сформувати необхідність удосконалення навичок означеної діяльності. З цією метою було проведено тренінг «Як досягти успіху?» та студентами підготовлено доповіді по одній з тем дисциплін циклу професійної підготовки («Хто краще розкриє тему?»).

Під час *змістово-діяльнісного етапу* формувальної дослідно-експериментальної роботи відбувалося формування знань, практичних навичок та умінь з організації самостійної роботи учнів. Для розв'язання цього завдання зміст програм навчальних дисциплін «Педагогіка», «Організація та методика професійного навчання» було доповнено темами щодо організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; впроваджено розроблений автором інтегрований спецкурс «Організація самостійної роботи» та методичні рекомендації «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів», що сприяло набуттю студентами знань та формування умінь з організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О. Для удосконалення змісту професійної підготовки використано форми навчання (лекційні, практичні заняття, семінари, самостійна робота), методи навчання (проблемні лекції, дискусії, «мозковий штурм», професійно-орієнтовані ситуації, робота з довідковою літературою, робота в Інтернеті).

На *результативно-аналітичному етапі* формування готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів відбувалась актуалізація теоретичних знань та практичних умінь майбутніх педагогів професійної школи з організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О під час педагогічної практики. З метою власної рефлексії та оцінки і аналізу своєї діяльності щодо організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О під час педагогічної практики студенти готували педагогічний твір на тему «Мої помилки та досягнення під час організації самостійної роботи учнів», давали письмовий аналіз уроку теоретичного навчання з елементами самостійної роботи учнів, проведеного іншим студентом чи педагогом професійної школи. Як підсумок, узагальнення роботи було проведено круглий стіл «Чи готовий я до організації самостійної роботи учнів?».

Після проведення формувальної дослідно-експериментальної роботи було з'ясовано, що 42 % майбутніх педагогів професійної школи з ЕГ (19 % – КГ) мають високий рівень сформованості готовності до організації самостійної роботи учнів за показниками чотирьох критеріїв; 49,8 % студентів ЕГ (45,6 % – КГ) – середній; 8,2 % студентів ЕГ (35,4 % – КГ) – низький. Отже, у студентів експериментальної групи прослідковується зростання високого (з 11,2 % до 42 % (+30,8 %)) і незначне – середнього (з 43,2 % до 49,8 % (+6,6 %)) рівнів сформованості означеної готовності та зменшення показників низького рівня (з 45,6 % до 8,2 % (-37,4 %)). Водночас у контрольній групі значущих змін не відбулося: високий – 19 % (+8,4 %), середній – 45,6 % (+14 %), низький – 35,4 % (-9,8 %).

Зіставлення рівнів сформованості готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О за показниками чотирьох

критеріїв в експериментальній і контрольній групах на початку констатувального та після формувального експерименту відображено на рис. 3.

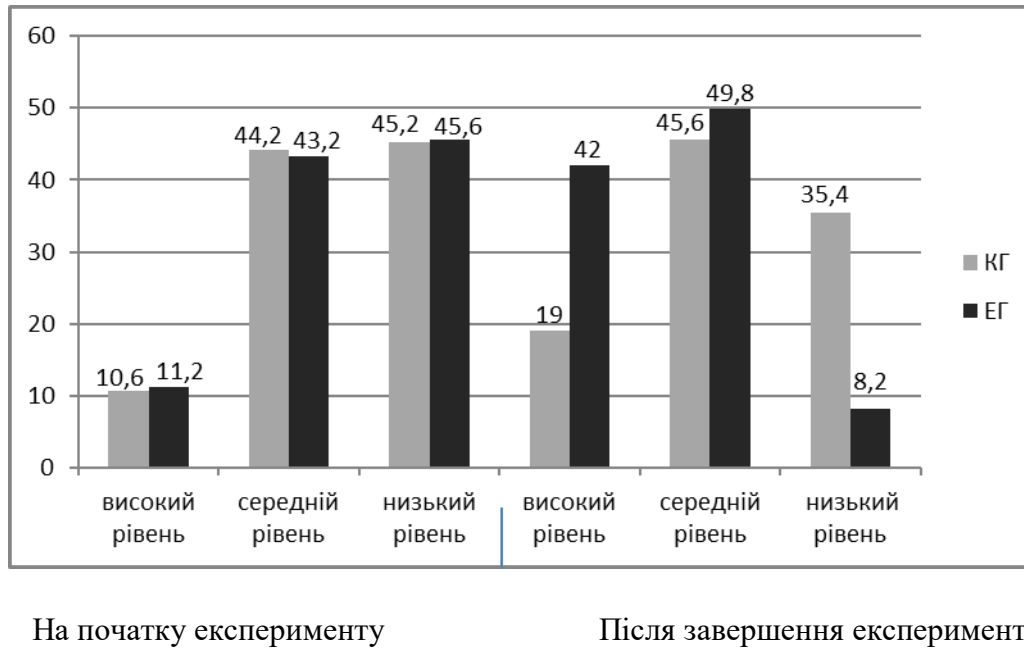

Рис. 3. Динаміка змін показників критеріїв досліджуваної якості у студентів контрольної та експериментальної груп на початку експерименту та після його завершення

Результати формувальної дослідно-експериментальної роботи засвідчили, що у студентів експериментальної групи спостерігається позитивна динаміка змін загального рівня готовності до організації самостійної роботи учнів, тоді як у студентів контрольної групи, які навчались за традиційною методикою, ця динаміка виражена слабо.

Для перевірки статистичної достовірності результатів експерименту, одержаних в експериментальних і контрольних групах, був використаний метод статистичного χ^2 -критерію Пірсона. Порівняльний аналіз отриманих у процесі формувального експерименту якісних і кількісних показників готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О в обох групах, а також аналіз динаміки зростання цих результатів підтвердили доцільність упровадження запропонованої моделі готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти та ефективність визначених педагогічних умов.

Отже, мета наукового пошуку досягнута, визначені дослідницькі завдання виконано.

ВИСНОВКИ

Узагальнення результатів наукового пошуку з проблеми формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О дозволило зробити наступні висновки.

1. Теоретичний аналіз наукових джерел з проблеми дослідження засвідчив, що готовність майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О є складовою загальної готовності майбутнього педагога професійної школи до педагогічної діяльності. На основі аналізу сучасної філософської, психолого-педагогічної літератури було уточнено зміст основних понять дослідження: «готовність», «формування готовності», «самостійна робота», «організація самостійної роботи учнів», сформульовано авторську дефініцію формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи ЗП(ПТ)О як складного процесу професійної підготовки, під час якого відбувається оволодіння знаннями, навичками та вміннями проектувати, планувати та ефективно організовувати самостійну роботу учнів, що характеризується вмотивованим, ціннісним ставленням до педагогічної діяльності, а також здатністю до критично-аналітичної рефлексії власної діяльності.

2. Обґрунтовано структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, компонентами якої є: мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивний. Відповідно до визначених компонентів зазначеної готовності схарактеризовано критерії та показники: мотиваційно-орієнтаційний (наявність інтересу до педагогічної діяльності, потреби в уміннях та навичках організації самостійної роботи; характер мотивації до професійного саморозвитку), інформаційно-змістовий (загальнотеоретичні знання про суть і специфіку самостійної роботи ЗП(ПТ)О), її види та ознаки; знання форм, засобів і методів організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О), операційно-діяльнісний (уміння і навички організації самостійної роботи у структурі власної професійної діяльності; сформованість комунікативних та організаторських здібностей), оцінно-рефлексивний (здатність до прогнозування й адекватної оцінки своєї підготовленості до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О та її результату, сформованість рефлексивної позиції; реалізація потреб майбутнього педагога професійної школи у саморозвитку під час організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О). На основі обґрунтованих критеріїв і показників було визначено рівні цієї готовності: високий, середній, низький.

3. Розроблено та впроваджено в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти модель формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, яка ґрунтується на основних положеннях компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного, інтегративного, андрагогічного підходів, принципах системності, послідовності, спільної діяльності, самостійності, професійної спрямованості, актуалізації результатів навчання та структурується за блоками: методологічно-цільовим, процесуально-змістовим, результативно-оцінним.

Експериментальна перевірка ефективності моделі відбувалася в ході трьох послідовних етапів (мотиваційно-цільового, змістово-діяльнісного, результативно-

аналітичного) і засвідчила позитивну динаміку змін щодо рівнів сформованості готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів за усіма показниками визначених критеріїв в ЕГ, тоді як рівні готовності студентів КГ не зазнали суттєвих змін.

4. Визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (розвиток у майбутніх педагогів професійної школи мотивації до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О; удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи шляхом наповнення програм навчальних дисциплін темами щодо сутності самостійної роботи, її видів, форм; впровадження спецкурсу «Організація самостійної роботи»; розроблення та впровадження методичних рекомендацій «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів»; актуалізація теоретичних знань та практичних умінь з організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О під час педагогічної практики). Узагальнення результатів формувальної дослідно-експериментальної роботи дає підстави стверджувати про ефективність педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О та доцільність упровадження запропонованої моделі в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти.

5. З метою підвищення ефективності формування готовності майбутніх педагогів професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О було розроблено та впроваджено в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти методичні рекомендації «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів» для викладачів професійно-педагогічних коледжів та індустріально-педагогічних технікумів України, педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, для студентів, які навчаються за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за освітнім ступенем «бакалавр», освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст»; для слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів порушеної проблеми. Перспективними напрямками наукових пошуків є: подальший аналіз специфіки професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійної школи; удосконалення методики формування готовності педагогів професійної школи до організації самостійної роботи на основі використання сучасних інноваційних технологій в освіті; розроблення та впровадження організаційних форм дистанційного навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Броннікова, В. (2014). Місце самостійної роботи студентів у навчальному процесі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Теорія і практика навчання та виховання*, 17, 24, 32-36.
2. Броннікова, В. (2014). Сутність самостійної роботи в умовах особистісно орієнтованого навчання. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2 (9), 28-33.

3. Броннікова, В. (2015). Особливості організації самостійної роботи у системі професійної підготовки. *«ScienceRise»: Міжнародний науковий журнал. Харківська медична академія післядипломної освіти*, 5/1 (10), 63-66.
4. Броннікова, В. (2016). Критерії, показники та рівні готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. *Теорія і методика професійної освіти. Електронне наукове фахове видання*, 10 (2). Посилання: http://tmpe.eor.by/images/Vol_10/16_tmpe_10_bronnikova.pdf
5. Броннікова, В. (2017). Діагностика рівнів готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1 (13), 178-187.
6. Броннікова, В. (2017). Характеристика моделі формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. *Естетика і етика педагогічної дії*, 15, 172-181.
7. Броннікова, В. (2016). Організація самостійної роботи. *Навчальна програма спецкурсу для підготовки та підвищення кваліфікації педагогів професійної школи*, 21.
8. Броннікова, В. (2017). Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Методичні рекомендації*, 54.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Броннікова, В. (2015). Проблема формування готовності майбутнього педагога професійної школи до педагогічної діяльності. В М. Скиба та ін. (Ред.), *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: VIII Міжнародна науково-практична конференція, Хмельницький, 10-11 листопада* (с.118-123). Хмельницький: ФОП Цюпак.
10. Броннікова, В. (2016). Мотиваційно-орієнтаційний критерій готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів та його показники. В В. В. Олійник (Ред.), *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: Всеукраїнська науково-практична конференція, Київ, 28 жовтня* (с. 302-305). УМО НАПН України.
11. Броннікова, В. (2017). Визначення педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. *International scientific and practical conference «Innovations and modern technology in the educational of Poland and Ukraine»: Conference Proceeding, May 5-6, Sandomierz* (p. 80-83).
12. Броннікова, В. (2017). Впровадження спецкурсу «Організація самостійної роботи» як одна з педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. В кол. ред., *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації: III Міжнародна науково-практична конференція, Київ, 23-24 лютого* (с. 246-247), Київ: Міленіум.
13. Броннікова, В. (2017). Особливості методики організації самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів В Л. М. Сергеевої (Ред.), *Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті*

сучасного ринку праці: Науково-практична конференція, Кривий Ріг, 6 квітня (с. 197-202), Кривий Ріг: КПГТЛ.

14. Броннікова, В. (2017). Структура готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. В кол. ред., *Освіта дорослих – регіональний розвиток: досвід, виклики, стратегії: Міжнародні дні освіти дорослих у Запорізькій області, Запоріжжя, 6 жовтня*(с. 9-101), Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017.

АНОТАЦІЇ

Броннікова В. Б. Формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. – Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київ, 2018.

У дисертації досліджено проблему формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Здійснено теоретичне узагальнення й практичне розв’язання наукової проблеми. Проаналізовано структуру готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О (мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивний компоненти). Визначено критерії, показники та рівні зазначеної готовності. Розроблено та експериментально перевірено модель формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О, що охоплює методологічно-цільовий, процесуально-змістовий, результативно-оцінний блоки. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О. Розроблено та впроваджено в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти спецкурс «Організація самостійної роботи» для підготовки та підвищення кваліфікації педагогів професійної школи, методичні рекомендації «Організація самостійної роботи учнів професійно-технічних навчальних закладів» для забезпечення формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів ЗП(ПТ)О.

Ключові слова: педагог професійної школи, готовність, самостійна робота, формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи, педагогічні умови, модель.

Броннікова В. Б. Формирование готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – Теория и методика профессионального образования. – Институт педагогического образования и образования взрослых имени Ивана Зязюна НАПН Украины, Киев, 2018.

В диссертации исследована проблема формирования готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся учреждений профессионального (профессионально-технического) образования. Осуществлено теоретическое обобщение и практическое решение научной проблемы. Проанализирована структура готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О (мотивационный, когнитивный, праксеологический, рефлексивный компоненты). Определены критерии, показатели и уровни указанной готовности. Разработана и экспериментально проверена модель формирования готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О, которая включает методологически-целевой, процессуально-содержательный, результативно-оценочный блоки. Теоретически обоснованы педагогические условия формирования готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О (развитие у будущих педагогов профессиональной школы мотивации к организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О; усовершенствование содержания профессиональной подготовки будущих педагогов профессиональной школы; подготовка методических рекомендаций «Организация самостоятельной работы учащихся профессионально-технических учреждений» для наполнения учебно-методического обеспечения процесса профессиональной подготовки; актуализация теоретических знаний и практических умений по организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О во время педагогической практики).

Разработаны и внедрены в образовательный процесс учреждений высшего педагогического образования спецкурс «Организация самостоятельной работы», методические рекомендации «Организация самостоятельной работы учащихся профессионально-технических учреждений», в программы учебных дисциплин включены вопросы для изучения, которые раскрывают суть понятия «самостоятельная работа», ее формы, виды и методы организации для обеспечения формирования готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся УП(ПТ)О.

Обобщение результатов опытно-экспериментальной работы дает основания утверждать об эффективности педагогических условий формирования готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы учащихся ЗП(ПТ)В и целесообразности внедрения предложенной модели в образовательный процесс учреждений высшего педагогического образования.

Ключевые слова: педагог профессиональной школы, готовность, самостоятельная работа, формирование готовности будущего педагога профессиональной школы к организации самостоятельной работы, педагогические условия, модель.

Bronnikova V. B. Formation of the readiness of the future teacher of professional school to the organization of self-educated work of students. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences in Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education at the NAES of Ukraine, Kyiv, 2018.

In dissertation the problem of formation of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work of students of institutions of professional (vocational) education was investigated. Theoretical generalization and practical solution of scientific problem was carried out. The structure of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work of students of IP(V)E (motivational, cognitive, praxeological, reflexive components) was analyzed. Criteria, indicators and levels of the noted readiness were determined. It is developed and experimentally tested the model of formation of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work of students of IP(V)E, that covers methodologically-target, procedural-content, effectively-evaluative blocks. It was theoretically grounded pedagogical conditions of formation of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work of students of IP(V)E. It is developed and implemented in the educational process of institutions of higher pedagogical education the special course «Organization of self-educated work» for preparation and improvement of teachers' qualification of professional school, methodical recommendations «Organization of self-educated work of students of institutions of professional (vocational) education» for providing of formation of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work of students of IP(V)E.

Keywords: teacher of professional school, readiness, self-educated work, formation of the readiness of the future teacher of professional school to organization of self-educated work, pedagogical conditions, model.

Підписано до друку 23.11.2018 р. Формат 60 x 84/16.
Папір офс. Гарнітура Times New Roman. Друк-різографія.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 2311-1.

Віддруковано з оригінал-макета у видавництві «ДКС центр»
Свідоцтво ДК № 3457 від 08.04.2009 р.
04073, м. Київ, Куренівський провулок, 17, т/ф (044) 537-14-34